

Waldemar Czternasty¹

Natalia Buczkowska²

Katedra Makroekonomii i Gospodarki Żywnościowej
Akademia Ekonomiczna w Poznaniu

Wpływ planu rozwoju obszarów wiejskich na przemiany w sektorze rolno-spożywczym w województwie kujawsko-pomorskim na tle kraju

Impact of the Plan of Rural Areas Development on agriculture and food economy in the Kujawsko-Pomorskie voivodeship and the rest of the country

Abstract. Financial aid disbursed in particular actions in years 2004 – 2006 by voivodeships within the framework of Plan of Rural Areas Development is presented. Farmers in the Kujawsko-Pomorskie voivodeship were amongst the main beneficiaries of this aid.

Key words: Plan of Rural Areas Development, disbursement of payments

Synopsis. Omawiane są kwoty wydatkowane na poszczególne działania Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich w latach 2004 – 2007 w podziale na województwa. Rolnicy w województwie kujawsko-pomorskim byli jednymi z głównych beneficjentów na tle innych województw.

Słowa kluczowe: Plan Rozwoju Obszarów Wiejskich, dystrybucja pomocy UE

Wstęp

Członkostwo Polski w Unii Europejskiej wzbudziło duże zainteresowanie wśród polskich producentów rolnych, co było związane z szansą uzyskania nowego źródła wsparcia finansowego wynikającego z zasad Wspólnej Polityki Rolnej (WPR). W konsekwencji tego sektor rolny powinien liczyć na poprawę opłacalności produkcji rolnej, a także sytuacji dochodowej. Producenci rolni po akcesji mogli korzystać z programów modernizacyjnych dla gospodarstw oraz z premii wspierających wielokierunkowy rozwój obszarów wiejskich.

Kluczową rolę w przemianach sektora rolno-spożywczego niewątpliwie odgrywa Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR), która jest agencją płatniczą. Na terenie całego kraju Agencja wdraża programy unijne wspierające wielofunkcyjny rozwój wsi. Spektrum instrumentów pomocy po akcesji jest bardzo szerokie, obejmuje nie tylko zadania wynikające ze WPR, lecz także Wspólnej Polityki Rybackiej oraz polityki strukturalnej Unii Europejskiej. Właściwie wsparcie unijne obejmuje cały sektor rolny i jego otoczenie. W ramach II filaru Wspólnej Polityki Rolnej realizowany jest Plan Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW), którego celem jest wspieranie zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich. Beneficjenci tego Programu otrzymują premie na wsparcie działalności rolniczej, jednocześnie zobowiązani są do przestrzegania kryteriów

¹ Prof. dr hab.

² Mgr inż.

otrzymywanej pomocy. Dzięki temu PROW nie tylko wspiera rolnictwo, ale kształtuje postawy beneficjentów wobec ochrony środowiska, dobrostanu zwierząt oraz promuje ekologiczną produkcję.

Celem artykułu jest identyfikacja przemian zachodzących w sektorze rolno-spożywczym pod wpływem wsparcia finansowego udzielanego w ramach Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich. Jako przykład posłuży województwo kujawsko-pomorskie, analizie poddano beneficjentów PROW w badanym województwie oraz na obszarze pozostałej części kraju. Poprzez przedstawienie działań ARiMR dotyczących planu rozwoju obszarów wiejskich na lata 2004-2006 oraz analizę danych stopnia wykorzystania i rozdysponowania środków pomiędzy beneficjentami autorzy określają kierunki przemian w rolnictwie i jego otoczeniu w badanym województwie oraz w Polsce.

W pracy korzystano z literatury przedmiotu, danych statystycznych z Oddziału Regionalnego ARiMR w Toruniu, oraz informacji dostępnych z internetu.

Meritum Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich

Plan rozwoju obszarów wiejskich na lata 2004-2006 [Plan... 2004] został opracowany przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi a wdrażany jest na terenie całego kraju przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, która otrzymała akredytację na Agencję Płatniczą. PROW jest jednym z wielu działań Agencji, stanowi II filar Wspólnej Polityki Rolnej i obejmuje wsparcie zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, w aspekcie ekonomicznym, społecznym i środowiskowym. Finansowany jest w 80% z Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu i Orientacji Rolnej oraz w 20% ze środków krajowych. Na realizację PROW zaplanowano ogółem ponad 3,5 mld euro (tabela 1).

Tabela 1. Środki finansowe na realizację PROW na lata 2004-2006 (w mln euro)

Table 1. Finances designated for Plan of Rural Areas Development for years 2004-2006, million euro

Działanie	Planowane wydatki ogółem
1. Renty strukturalne	640,5
2. Wspieranie gospodarstw niskotowarowych	376,3
3. Wspieranie działalności rolniczej na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW)	976,8
4. Wspieranie przedsięwzięć rolno-środowiskowych i poprawy dobrostanu zwierząt	348,9
5. Zalesianie gruntów rolnych	101,8
6. Dostosowanie gospodarstw rolnych do standardów UE	243,4
7. Grupy producentów rolnych	25,4
8. Pomoc techniczna	34,0
9. Uzupelnianie płatności bezpośrednich	705,3
10. Projekty zatwierdzone w ramach rozporządzenia (WE) nr 1268/1999	140,0
Ogółem	3592,4

Źródło: [Plan... 2004].

W odróżnieniu od pozostałych funduszy strukturalnych, od beneficjentów PROW nie wymaga się finansowej partycypacji. Strategicznym celem tego Funduszu jest poprawa konkurencyjności sektora rolno-spożywczego oraz zrównoważony rozwój obszarów wiejskich. Beneficjenci w ramach PROW mogą ubiegać się o premie na założenie i kontynuację różnorodnych inicjatyw i przedsięwzięć, na które przeznaczone środki uruchomiane są z poszczególnych Działań PROW. Jednak by otrzymać wsparcie należy przestrzegać pewnych zasad i spełniać wymogi przypisane do konkretnego Działania. W ten sposób kreowane są określone postawy beneficjentów wobec ochrony środowiska, zachowania dobrostanu zwierząt.

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa wdrażając Plan rozwoju obszarów wiejskich, jest odpowiedzialna między innymi za:

- przyjmowanie wniosków od beneficjentów,
- kontrolę wniosków pod względem formalnym oraz co do prawidłowości zadeklarowanych danych ze stanem faktycznym (kontrola administracyjna i kontrola na miejscu),
- autoryzację i kontrolę płatności, księgowanie oraz windykację kwot nienależnie wypłaconych,
- monitorowanie realizacji poszczególnych działań i sprawozdawczość.

Najwięcej środków finansowych zostało przeznaczonych na wsparcie działalności rolniczej na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW) oraz na renty strukturalne. Najmniej natomiast na finansowanie grup producentów rolnych. Wszystkie działania zostały uruchomione zgodnie z Ustawą z 28 listopada 2003 roku o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich ze środków pochodzących z Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej [Ustawa... 2003] oraz odpowiednimi rozporządzeniami Rady Ministrów i Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi regulującymi zasady obsługi poszczególnych Działań zawartych w PROW. Przyjmowanie wniosków z tego Funduszu odbywało się sukcesywnie, najprędzej można było składać wnioski na wsparcie działalności rolniczej na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania, najpóźniej wnioski dotyczące Działania 6.

Zakres i poziom wsparcia funduszami PROW w województwie kujawsko-pomorskim na tle kraju

Efektywne wykorzystanie nowych dla polskich producentów rolnych środków z PROW było wynikiem przeprowadzonej szerokiej kampanii informacyjnej. Przyszli beneficjenci mogli już wcześniej zapoznać się z instrumentami WPR, dzięki temu pula pieniędzy przyznana na lata 2004-2006 na Działania PROW została szybko rozdysponowana. Plan rozwoju obszarów wiejskich obejmuje szereg Działań:

- renty strukturalne,
- wspieranie gospodarstw niskotowarowych,
- wspieranie działalności rolniczej na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW),
- wspieranie przedsięwzięć rolno-środowiskowych i poprawy dobrostanu zwierząt,
- zalesianie gruntów rolnych,
- dostosowanie gospodarstw rolnych do standardów UE,
- grupy producentów rolnych,

- pomoc techniczna,
- uzupełnianie płatności bezpośrednich,
- projekty zatwierdzone w ramach rozporządzenia (WE) nr 1268/1999.

Nabór wniosków w ramach Działania 1 rozpoczął się 1 sierpnia 2004 roku. Według stanu na dzień 30 kwietnia 2007 roku w całym kraju wydano 55 011 decyzji przyznających pomoc oraz zrealizowano płatności na łączną kwotę 1 544 497,8 tys. zł (tabela 2).

Najwięcej decyzji o przyznaniu rent strukturalnych na dzień 30. 04. 07 wydano w województwach: mazowieckim, wielkopolskim, łódzkim i lubelskim. Województwo kujawsko-pomorskie jest na szóstym miejscu pod względem ilości beneficjentów, gdzie wydano 4 255 decyzji. Najmniej jest w województwach: opolskim, pomorskim, śląskim, warmińsko-mazurskim i zachodniopomorskim, na tych obszarach liczba beneficjentów nie przekracza 2 000.

Tabela 2. Liczba wniosków w ramach Działania 1 oraz kwoty zrealizowanych płatności

Table 2. Number of applications within Action 1 and the disbursed payments, by voivodeships

Województwo	Wydane decyzje przyznające pomoc	Kwota zrealizowanych płatności narastająco [PLN]
Dolnośląskie	2 933	81 459 499,16
Kujawsko - pomorskie	4 255	121 361 219,21
Lubelskie	5 531	152 529 348,43
Lubuskie	574	16 353 186,10
Łódzkie	5 963	168 988 747,18
Małopolskie	2 487	62 038 828,41
Mazowieckie	9 669	267 210 393,96
Opolskie	1 586	44 896 906,98
Podkarpackie	2 672	69 113 789,45
Podlaskie	4 491	144 297 847,07
Pomorskie	1 644	47 343 236,77
Śląskie	1 544	39 327 642,37
Świętokrzyskie	3 427	90 810 118,49
Warmińsko - mazurskie	1 860	56 785 874,88
Wielkopolskie	5 019	143 723 881,02
Zachodniopomorskie	1 356	38 257 297,08
Razem	55 011	1 544 497 816,56

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OR ARiMR w Toruniu (30.04.07).

W okresie od 1 lutego do 23 marca 2005 roku uruchomione było kolejne Działanie PROW: Wspieranie gospodarstw niskotowarowych. Łącznie po rozpatrzeniu wniosków wydano 155 761 decyzji przyznających pomoc oraz zrealizowano płatności na łączną kwotę 1 113 916,7 tys. zł. Województwo kujawsko-pomorskie jest dopiero na 9 miejscu pod względem liczby beneficjentów, która wynosi 6 104, co stanowi zaledwie 4% w skali kraju (tabela 3). W ramach Wsparcia działalności rolniczej na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW) rozpoczęto najwcześniej przyjmowanie wniosków, czyli kwiecień 2004 rok. W 2006 roku zostało wydanych łącznie 701 359 decyzji o

przyznanie płatności z tego tytułu, deklarowana powierzchnia ONW wyniosła 7 191 773,61 ha (tabela 4).

Tabela 3. Liczba beneficjentów Działania 2 w poszczególnych województwach oraz kwoty przyznanych płatności
Table 3. Number of beneficiaries of Action 2 in voivodeships and the payments granted

Województwo	Liczba wydanych decyzji przyznających pomoc	Kwota zrealizowanych płatności narastająco (PLN)
Dolnośląskie	2 955	21 756 339,56
Kujawsko – pomorskie	6 104	45 798 929,47
Lubelskie	27 670	205 591 580,25
Lubuskie	1 127	9 351 861,09
Łódzkie	19 527	133 361 619,79
Małopolskie	14 261	108 863 279,85
Mazowieckie	25 007	163 795 887,48
Opolskie	1 662	12 747 252,57
Podkarpackie	10 182	78 941 161,45
Podlaskie	7 668	59 352 248,71
Pomorskie	3 677	25 866 871,00
Śląskie	2 521	18 203 932,41
Świętokrzyskie	19 914	140 807 123,08
Warmińsko - mazurskie	2 513	17 450 240,98
Wielkopolskie	9 310	60 599 006,02
Zachodniopomorskie	1 663	11 429 367,70
Razem	155 761	1 113 916 701,41

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OR ARiMR w Toruniu (30.04.07).

Według danych ARiMR w województwie kujawsko-pomorskim wydano ponad 4% decyzji przyznających płatności z tytułu ONW w skali kraju. Najwięcej było w województwach: mazowieckim, wielkopolskim i łódzkim. Pod względem powierzchni upraw zgłoszonych do ONW kujawsko-pomorskie jest na 8 miejscu, przed nim są następujące województwa: lubelskie, łódzkie, mazowieckie, podlaskie, warmińsko-mazurskie, wielkopolskie, zachodniopomorskie.

Do 30 kwietnia 2007 r. w ramach przedsięwzięć rolnośrodowiskowych ARiMR zrealizowała płatności na łączną kwotę 769 977,9 tys. zł. W województwie kujawsko-pomorskim przyznana kwota płatności wynosi 38 903 451,47 zł, co stanowi 5% przyznanych płatności w skali kraju. Największe wsparcie otrzymało zachodniopomorskie tj. 116 056 919,79 zł, co stanowi 15% łącznej kwoty wsparcia ONW (tabela 5).

Wnioski w ramach Działania 6 przyjmowane były do 15.03.2005 r. Ogółem do 30.04.2007 r. zarejestrowano 77 762 spraw i wydano 70 574 decyzje przyznające płatność i zrealizowano płatności w kwocie 1 893 072,1 tys. zł (tabela 7). Według tej tabeli kujawsko-pomorskie znajduje się w czołówce pod względem liczby beneficjentów, tuż po województwach: mazowieckim, wielkopolskim. Podobnie jest w przypadku kwot zrealizowanych płatności, w sumie wsparcie przyznane na województwo kujawsko-

pomorskie z tego tytułu stanowi 17,9% wszystkich płatności. Najmniej decyzji wydano w lubuskim, tylko 552 oraz w opolskim, 602 decyzje.

Tabela 4. Liczba decyzji dotyczących Działania 3 oraz deklarowana powierzchnia upraw

Table 4. Number of decisions within Action 3 and the declared cultivated areas, by voivodeships

Województwo	Liczba decyzji	Powierzchnia (ha)
Dolnośląskie	20 327	256 006,58
Kujawsko – pomorskie	30 292	407 452,32
Lubelskie	63 351	500 952,05
Lubuskie	16 000	307 085,38
Łódzkie	70 274	518 835,88
Małopolskie	54 691	192 063,82
Mazowieckie	130 848	1 204 265,96
Opolskie	6 280	64 323,01
Podkarpackie	42 513	197 735,21
Podlaskie	68 279	877 176,52
Pomorskie	22 893	353 616,29
Śląskie	16 218	96 155,28
Świętokrzyskie	35 641	181 696,51
Warmińsko - mazurskie	30 607	618 954,06
Wielkopolskie	74 934	925 791,43
Zachodniopomorskie	18 211	489 663,31
Razem	701 359	7 191 773,61

Źródło: Materiały źródłowe ARiMR (stan na 30.04.2007).

Do 30.04.2007 r. grupy producentów rolnych wpisane do rejestru złożyły łącznie 100 wniosków o pomoc oraz 80 wniosków o wypłatę płatności, wydano 70 decyzji o przyznaniu płatności oraz zrealizowano płatności na kwotę 11 138,9 tys. zł. Najwięcej beneficjentów tego Działania jest w województwie kujawsko-pomorskim, tj. 18, na drugim miejscu w wielkopolsce, gdzie wydano 14 decyzji odnośnie płatności. W województwach: śląskim, świętokrzyskim, podlaskim i łódzkim nie zarejestrowano żadnej grupy producentów rolnych (tabela 8).

Gospodarstwa rolne by utrzymać się na rynku unijnym muszą sprostać konkurencji, systematycznie się rozwijać i modernizować. By sprostać tym zadaniom nieunikniona jest wymiana pokoleń. Proces ten jest wspomagany przez Działanie 1. „Renty strukturalne”, ma zachęcić rolników w wieku przedemerytalnym do zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej i przekazania posiadanych gospodarstw rolnych w sposób służący poprawie żywotności innych gospodarstw rolnych, jednocześnie zapewnić wystarczające źródło dochodu po zaprzestaniu działalności. Analizując dane ARiMR można stwierdzić, że Działanie 1 osiągnęło zamierzony cel, jakim jest zachęta do przekazywania gospodarstw młodszemu pokoleniu i tym samym przyśpieszenie zmiany pokoleniowej na polskiej wsi.

W województwie kujawsko-pomorskim liczba beneficjentów jest dość wysoka w porównaniu do pozostałych województw. Największą średnią powierzchnię gospodarstw przekazanych następcy odnotowano w województwie warmińsko-mazurskim 13,81 ha,

zachodniopomorskim 11,41 ha, podlaskim 10,75 ha i kujawsko-pomorskim 10,58 ha, natomiast w małopolskim i podkarpackim średnia wyniosła 3,93 ha oraz 4,27 ha. Średnia powierzchnia przejętego gospodarstwa w całej Polsce wyniosła 8,25 ha, co świadczy o tym, że Działanie to nie wpłynęło na poprawę struktury agrarnej gospodarstw.

Tabela 5. Liczba beneficjentów oraz kwoty przyznanych płatności w ramach ONW

Table 5. Number of beneficiaries and payments granted within the LFA scheme, by voivodeships

Województwo	Liczba decyzji	Kwota płatności (PLN)
Dolnośląskie	3 903	53 875 542,58
Kujawsko - pomorskie	5 667	38 903 451,47
Lubelskie	15 185	73 692 212,13
Lubuskie	3 541	52 221 243,07
Łódzkie	6 439	22 583 241,51
Małopolskie	6 117	23 906 108,05
Mazowieckie	9 726	46 948 542,80
Opolskie	3 257	26 908 313,39
Podkarpackie	6 792	46 178 455,92
Podlaskie	5 831	28 640 419,62
Pomorskie	6 655	65 344 901,30
Śląskie	1 701	12 223 222,76
Świętokrzyskie	8 651	27 952 124,36
Warmińsko – mazurskie	3 956	51 430 160,78
Wielkopolskie	9 568	83 113 017,52
Zachodniopomorskie	5 999	116 056 919,79
Razem	102 988	769 977 877,05

Źródło: Materiały źródłowe ARiMR (30.04.07).

Kierunki przemian na obszarach wiejskich pod wpływem Działań PROW

Działanie 2 „Wspieranie gospodarstw niskotowarowych”³ ma na celu poprawę żywotności ekonomicznej gospodarstwa rolnego, poprzez pomoc finansową udzielaną raz na rok. By uczestniczyć w tym programie beneficjent musi przedstawić plan restrukturyzacji gospodarstwa, w którym po pięciu latach otrzymywania wsparcia osiągnięty zostanie poziom żywotności ekonomicznej powyżej 20 000 tys. zł. Gospodarstwa objęte tym Działaniem w znacznej mierze prowadzą produkcję na samozaopatrzenie, dzięki wsparciu z UE będą mogły podjąć działania rynkowe. Pomoc ta od początku cieszyła się dużym zainteresowaniem wśród rolników, od czasu rozpoczęcia przyjmowania wniosków tj.; 01.02.2005, w marcu tego samego roku został wyczerpany limit finansowy zatwierdzony na to Działanie. Najczęściej we wnioskach beneficjenci

³ Wielkość ekonomiczna gospodarstwa niskotowarowego wynosi do 4 ESU. ESU jest to jednostka wielkości ekonomicznej gospodarstwa mierzona wysokością standardowej nadwyżki bezpośredniej. 1 ESU=1200 euro.

deklarowali zakup maszyn rolniczych, zwierząt gospodarskich oraz zakup lub dzierżawę gruntów rolnych.

Tabela 6. Liczba wydanych decyzji przyznających płatność w ramach Działania 5

Table 6. Number of decisions granting payments within Action 5, by voivodeships

Województwo	Liczba wydanych decyzji przyznających płatność		
	Kampania 2004	Kampania 2005	Kampania 2006
Dolnośląskie	66	121	130
Kujawsko –pomorskie	117	237	137
Lubelskie	173	299	328
Lubuskie	30	103	49
Łódzkie	124	233	247
Małopolskie	23	118	52
Mazowieckie	204	554	481
Opolskie	25	48	31
Podkarpackie	237	645	418
Podlaskie	156	257	209
Pomorskie	75	156	132
Śląskie	21	72	37
Świętokrzyskie	118	303	129
Warmińsko-mazurskie	168	435	362
Wielkopolskie	126	252	177
Zachodniopomorskie	35	86	51
Razem	1 698	3 919	2 970

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów źródłowych ARiMR (stan na 30.04.07).

Działanie 3. ONW ma na celu wsparcie gospodarstw znajdujących się w obrębie obszaru o niekorzystnych warunkach gospodarowania. Produkcja rolnicza zależna jest od wielu czynników, między innymi od położenia upraw, klimatu jakości gleb, warunków wodnych. Przekładają się one bezpośrednio na opłacalność produkcji rolnej i dochody rolników. By wyrównać szanse takich gospodarstw w produkcji rolnej, przyznawana jest corocznie premia do hektara. W województwach: zachodniopomorskim, pomorskim, warmińsko-mazurskim oraz kujawsko-pomorskim pomimo niewielkiej liczby beneficjentów, powierzchnia użytków rolnych zgłoszonych do ONW jest wysoka. Wynika to z tego, że średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach na tych terenach jest najwyższa. Duża liczba beneficjentów jak i wielkość areалу zadeklarowanego do dopłat świadczą, że realizacja tego Działania wypełniła cel, jakim jest utrzymanie rolniczego użytkowania gruntów na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania.

Wsparcie przyznane beneficjentom Działania 4 „Wspieranie przedsięwzięć rolno-środowiskowych i poprawy dobrostanu zwierząt” ma na celu ochronę i kształtowanie środowiska, promocję systemów produkcji rolniczej prowadzonej w sposób zgodny z wymogami ochrony środowiska oraz poprawę stanu świadomości ekologicznej wśród

społeczności wiejskiej. Zakres przedsięwzięć rolnośrodowiskowych obejmuje 7 pakietów: rolnictwo zrównoważone, rolnictwo ekologiczne, utrzymanie łąk ekstensywnych, utrzymanie ekstensywnych pastwisk, ochrona gleb i wód, strefy buforowe i ochrona rodzimych ras zwierząt gospodarskich. W ramach tego Działania województwo kujawsko-pomorskie wypadło średnio na tle pozostałych województw, liczba beneficjentów zarejestrowanych w tym regionie wyniosła 5 667, dla porównania w lubelskim wydano 15 185 decyzji, a najmniej w śląskim 1 701. Poszczególne pakiety Działania 4 wpływają na poprawę stanu rolniczej przestrzeni produkcyjnej wraz z warunkami przyrodniczymi. Coroczne premie motywują do działań proekologicznych. Dzięki wsparciu finansowemu zakładane są uprawy i plantacje ekologiczne, dodatkowa pomoc dla takich gospodarstw, sprawia że stają się one bardziej konkurencyjne na rynku unijnym.

Tabela 7. Obsługa spraw w ramach Działania: Dostosowanie gospodarstw rolnych do standardów Unii Europejskiej, według województw

Table 7. Number of decisions granting payments and payments disbursed within Action: Adapting farms to the EU standards, by voivodeships

Województwo	Liczba decyzji przyznających pomoc	Kwota zrealizowanych płatności [w zł]
Dolnośląskie	658	12 663 917,22
Kujawsko-pomorskie	12 760	339 368 391,18
Lubelskie	2 991	71 426 377,99
Lubuskie	552	15 734 279,69
Łódzkie	5 586	144 558 827,83
Małopolskie	904	21 110 665,51
Mazowieckie	13 456	371 004 267,74
Opolskie	602	16 828 205,87
Podkarpackie	662	15 125 165,45
Podlaskie	5 885	180 877 542,34
Pomorskie	4 470	108 097 289,91
Śląskie	649	15 791 240,13
Świętokrzyskie	1 375	32 982 715,23
Warmińsko-mazurskie	4 223	132 809 056,29
Wielkopolskie	14 615	389 644 114,26
Zachodniopomorskie	1 186	25 050 003,17
Razem	70 574	1 893 072 059,81

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów źródłowych ARiMR (stan na 30.04.07).

Gospodarstwom posiadającym grunty o niskiej przydatności dla rolnictwa alternatywą jest Działanie 5 „Zalesianie gruntów rolnych”. Działanie to ma na celu zapewnienie dodatkowego dochodu gospodarstwom rolnym oraz powiększenie obszarów leśnych. Beneficjent otrzymuje wsparcie na zalesianie, pielęgnację i premię przez okres 20 lat. Proces ten sprzyja powiększaniu areалу leśnego i zapewnia dodatkowy dochód z gospodarstwa.

Tabela 8. Obsługa wniosków o pomoc dla grup producentów rolnych.

Table 8. Number of decisions granting payments and payments disbursed for aid to producer groups, by voivodeships

Województwo	Liczba wydanych decyzji przyznających płatność	Kwota zrealizowanych płatności [PLN]
Dolnośląskie	3	273 160,62
Kujawsko-pomorskie	18	2 650 212,05
Lubelskie	2	157 346,33
Lubuskie	5	1 265 849,41
Łódzkie	0	0,00
Małopolskie	5	568 799,34
Mazowieckie	2	442 885,14
Opolskie	9	1 189 435,38
Podkarpackie	4	211 757,55
Podlaskie	0	0,00
Pomorskie	5	884 568,05
Śląskie	0	0,00
Świętokrzyskie	0	0,00
Warmińsko-mazurskie	1	385 493,00
Wielkopolskie	14	2 716 085,62
Zachodniopomorskie	2	393 288,52
Razem	70	11 138 881,01

Źródło: Materiały źródłowe ARiMR (stan na 30.04.07).

Działanie 6 „Dostosowanie gospodarstw rolnych do standardów UE” ma na celu wsparcie gospodarstw w dostosowaniu się do standardów unijnych w zakresie ochrony środowiska, zdrowia publicznego, zdrowia i dobrostanu zwierząt. Beneficjenci dzięki unijnemu wsparciu mogli wyposażyć gospodarstwa rolne w urządzenia do przechowywania nawozów naturalnych. Pomoc finansowa skierowana była również do producentów mleka, którzy zakupili niezbędny sprzęt do doju, w ten sposób poprawiając jakość produkcji mleka. Pozostała część beneficjentów Działania 6 dostosowała ферmy kurze do wymogów UE. Największym zainteresowanie wzbudziła możliwość przyznania pomocy finansowej na wyposażenie gospodarstwa w urządzenia do składowania nawozów naturalnych, a najmniejszym pomoc finansowa dla ferm drobiu.

„Pomoc dla grup producentów rolnych”, czyli Działanie 7, ma motywować do zakładania grup, w celu lepszej organizacji produkcji, sprzedaży i wymiany informacji. Wsparcie udzielane jest w formie rocznych płatności w okresie pierwszych pięciu lat od daty uznania danej grupy producentów rolnych. Wśród zarejestrowanych grup najwięcej jest zajmujących się chowem trzody chlewnej i produkcją mięsa wieprzowego, pozostali to producenci zbóż i nasion roślin oleistych, najmniej grup jest zajmujących się produkcją drobiu żywego oraz tytoniu. Ogólnie w całym kraju Działanie to spotkało się z mniejszym zainteresowaniem niż zakładano przed jego realizacją.

Podsumowanie

Objęcie polskiego rolnictwa mechanizmami Wspólnej Polityki Rolnej otworzyło przed producentami rolnymi nowe możliwości pozyskania pieniędzy na rozwój. Szerokie spektrum Działań Planu rozwoju obszarów wiejskich sprawia, że możliwości pozyskania funduszy na inwestycje na obszarach wiejskich stało się realne. Świadczy o tym duże zainteresowanie producentów rolnych programami unijnymi, a także wykorzystanie przyznanych kwot finansowych przed planowanym zakończeniem ich realizacji. Głównym celem PROW jest oddziaływanie na wielokierunkowy rozwój obszarów wiejskich. Realizacja tego Funduszu została wykonana, podczas:

- Działania 1 Renty strukturalne; 51,5% gospodarstw zostało przekazanych następcom poniżej 40 roku życia,
- Działania 2 Wspieranie gospodarstw niskotowarowych; umożliwiono poprzez nowe inwestycje otwarcie się tych gospodarstw na działalność rynkową,
- Działania 3 ONW; zapewniono ciągłość rolniczego wykorzystywania gruntów, które znajdują się na terenach o niekorzystnych warunkach gospodarowania,
- Działania 4 Wsparcie przedsięwzięć rolnośrodowiskowych; wypracowano systemy produkcji rolniczej zgodnych z wymogami ochrony środowiska oraz dobrostanem zwierząt,
- Działania 5 Zalesianie gruntów rolnych; beneficjenci dzięki unijnemu wsparciu do końca półrocza 2006 zalesili około 21 000 ha w całym kraju,
- Działania 6 Dostosowanie gospodarstw rolnych do standardów UE; przeprowadzono modernizację gospodarstw według standardów unijnych,
- Działania 7 Grupy producentów rolnych; wykształcono wśród producentów rolnych wspólny system sprzedaży.

W całym kraju obserwuje się duże zróżnicowane regionalne liczby rozpatrzonych i podpisanych wniosków na poszczególne Działania w ramach PROW. Jednakże pod względem liczby beneficjentów a także zrealizowanych płatności województwo kujawsko-pomorskie utrzymuje się w czołówce na tle pozostałych województw.

Literatura

- Materiały źródłowe Oddziału Regionalnego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Toruniu.[2007].
- M. Drygas [2006]: ARiMR-dwa lata po akcesji. ARiMR, Warszawa.
- Plan rozwoju obszarów wiejskich na lata 2004-2006.* [2004]., Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Warszawa.
- Pomada W. [2005]: ARiMR-rok po akcesji. ARiMR, Warszawa.
- Ustawa z 28 listopada 2003 roku o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich ze środków pochodzących z Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej. [2003]. Dz. U. 229, poz. 2273, z późn. zm.
- Woś A. [2005]: Analiza produkcyjno-ekonomicznej sytuacji rolnictwa i gospodarki żywnościowej w 2004 roku, IERiGŻ, Warszawa.
- Wsparcie finansowe sektora rolno-żywnościowego w Polsce i w Wielkopolsce z krajowych i unijnych środków budżetowych. [2006]. W. Czernasty, A. Sapa (red.). Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej, Poznań.